

De GESCHIEDENIS van de WERELD

TEKST VAN J. SCHOONJANS

GEILLUSTREERD DOOR F. FUNCKEN

DE GEMEENTEN

DE Kruisvaarten brachten een ommekeer teweeg in het leven van West Europa. Het contact met het Oosten veranderde een heleboel dingen en tussen Oost en West kwamen er handelsbetrekkingen tot stand. De kooplui werden rijk en genoten een groot aanzien. Er ontstonden gemeenten, en tussen de machtigste en rijkste gemeenten telde men Brugge, leper, Gent, Venetie, Milaan, Genua. Wat is nu een gemeente? Een gemeente is een vrije stad.

1. - EEN VRIJE STAD

STEDEN waren er reeds ten tijde van de Romeinen, bv. Tongeren, Nijmegen, Doornik. Thans rezen er echter andere uit de grond op. Neen, niet door de genade van een goede fee! Een stad had te dien tijde de bescherming nodig van een kasteel of een abdij, bovendien en vooral een weg over land en een waterweg. Te Brussel kruiste de Zenne een weg; dat was het ideaal. Denk niet dat de stad in een paar jaren uit de grond werd gestampt! Te midden van de huidige stad waren toen nog moerassen en bossen, getuige daarvan zijn de straatnamen: Broek- (moeras) straat, Zand-, Wilde Bos- en Wolvengrachtstraat!

2. DE POORTERS

HET waren de kooplui die de steden bouwden en de eerste naam van een stad was portus, haven. De inwoners waren poorters, d.w.z. erkende burgers van een stad. Om hun koopwaar en hun huizen te beschermen, bouwden de poorters om de stad een wal of een muur. In vele steden kan men thans nog overblijfsels van zo'n versterkte muur of wal bewonderen, en Brussel bewaarde stukken van de vroegere vestingstorens. De wal van Carcassonne bleef intact.

3. - EEN KEURE

DE kooplui wilden bewegingsvrijheid hebben als vrije mensen en niet als lijfeigene of slaaf. De heren gaven de kooplui de vrijheid, want de kooplui konden betalen! Was de heer een abt, dan moest men hem soms dwingen. De vrijheden en de rechten van de burgers werden steeds op kostbaar perkament vastgelegd, dat was een charte of een keure. Iedere stad had haar eigen keure.

4. - EEN REPUBLIEK

OVER de burgers werd er niet langer recht gesproken door de heren, maar door een tribunaal dat samengesteld was uit schepenen en voorgezeten werd door de burgemeesters. De burgers waren onderling gebonden door de eed van solidariteit. In de grond was een gemeente een kleine, autonome republiek. Brugge, Dordrecht, Hamburg, Lübeck en nog andere steden van de Nederlanden en Duitsland vormden de rijke en machtige HANSA.

5. - KLOKKE ROELAND

DE gebouwen in de steden zijn het symbool van de vrijheid en de macht: de trotse stadhuizen met hun belfort, de prachtige katedralen, de rijke gildenhuisen. Iedere stad heeft zijn eigen zegel, een vaandel en wapenknechten. Schandpaal en galgenberg hoorden er echter ook bij. De steden waren machtig en als Klokke Roeland storm klepte over Gent, liepen de Gentse burgers te wapen om hun vrijheid te verdedigen en dan beelden de koningen...